

REDACȚIA

Deak Perencz-u. Nr. 28

ABONAMENTUL

pentru Anostro-Ungaria:

1 an ... 20 cor.

6 m. ... 10 cor.

3 m. ... 5 cor.

1 an ... 2 cor.

de Duminecă pe an 4 cor.

pentru România și străinătate pe an

60 franci.

scrierile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Perencz-u. Nr. 28

INSERTIUNILE:

de la 10 cor. garanție; până după 12
ore; a doua oară 12 bani; a 3-a
oară 3 h. de fiecare publicare.Adăți abonamentele, cât și inserți-
unile sursele se plătesc înainte în Arad.

Estatul pentru ocaș și contribuții

scrierile adresate nu se primesc

Anul IX.

NUMĂR de DUMINECĂ

Nr. 19

Procesul Șepreșenilor.

Bieții Șepreșeni, cum li-a mers ves-
t. Adevărat, că plătesc scump mândria
și cunoscute în lumea întreagă.

Tot așa de adevărat este, că procesul
ține de Lună înaintea Tribunalului din
Arad, aruncă o tristă lumină asupra stărilor
ocurru din țara noastră. Ne crucim, când
dem trași în judecată 45 Români pentru-că
săvârșit rebeliune în ziua de 7 Maiu
1903, când cu alegerea de jude în Șepreș.

Intreaga românie cunoaște cele petre-
te. Am scris de atâtea ori despre chipul
omenos cum s'a vărsat sânge nevinovat,
pre văduvele și orfanii celor stinși din
Arad, despre lipsa de grijă a slujbașilor plă-
să grijească drepturile și viața sătenilor.

Cu acest prilej ne vom mărgini să ară-
numai cele ce s'au petrecut la Tribu-
nal din Arad.

Ne oprim mai înainte de toate asupra
valului că judecătorii au respins cererea a-
torului Dr. St. C. Pop ca procesul să
desbată în Șepreș. S'ar fi cruțat astfel
numul atâtor martori — peste o sută —
pe de altă parte cei 45 învinuiți, *cei*
mulți oameni săraci, n'ar trebui ori să

de în oraș lipsuri, ori să fie ținuți p'aci
milă creștinească. Unde mai iei apoi ne-
ștea familiilor, știindu-și departe, zile
te, soțul și părintele! Judecătorii și-ar fi
apoi și ei da mai bine seamă, la fața
valului, de cele întâmplate.

Dar să cetim însămnările redactorului
ostu care ia parte la proces.

Eată ce ne scrie despre ziua de Lună:

Vine la rind *Mihaiu Suci*, un om bătrîn
64 ani, care a fost bărbat de încredere la ac-
alegerii și și-a pierdut la măcelul acela *fecio-*
și doi nepoți. E sfâșietor cum istorisește bă-
trînul. Zice că numai după ce i-a ieșit feciorul
pe coridor, unde a fost străpuns cu baioneta,
a căzut în drum, a știut că băiatu-i e mort.
Bătrînul lacrimăză. El s'a dus, trimis de fibrau,
duce două văduve la vot, dar jandarmul l-a
cu baioneta și la împuns în picor. Atunci
bătrînul lui a strigat: „Ce vreți cu tata meu!”
Jandarmul pe urmă drept răspuns l-a străpuns
cu baioneta și pe fecior. Indată după asta au urmat
măcelurile.

Bătrînul (de 84 ani) *Mihai Ban* alui Simion
narrisește asemenea sfâșietor.

Președintele îi spune că jandarmul a măr-
șit, că s'a împotrivit jandarmilor, li-a prins
baioneta etc.

— D'apoi vedeți d'oastră, cinstită lege, ce
mic sunt eu de a mă împotrivi. Minciună,
bătrîn! *Au pușcat în noi ca în câni!*

Simion Henț de 33 ani, a căpătat trei plumbi
coastă și în mâna dreaptă.

Președintele: De ce-au împușcat jandarmii?

— *D'apoi bagseama fiindcă n-am ținut cu*

armii.

Ion Hoaga la întrebarea președintelui de

au împușcat jandarmii, răspunde sugestiv:

— *Vreau să ne bage cu sîta în pămînt.*

Si-neon Matea e întrebat de președinte că
auzit-a când jandarmii au zis poporului să iase
din curte?

— *N'am auzit. Eu vorbă românească dela*
jandarmi n'am auzit, ungurește nu pricep.

Cât privește felul cum s'a făcut ins-
trucția, eată ce a zis Marți apărătorul:

Dr. Pop: On. tribunal! Fiecare nouă ascult-
tare adaugă un nou moment la ilustrarea bazei
șubrede, pe care s'a edificat acuza aceasta. Acuma
iese la iveală cum au fost tirși nefericiții aceștia
aicia, nu pe urmele unei cercetări penale, ci a-
dună idu-i grămadă ca pe oi ori porci și sortind
dintre dinși după bunul plac ca și pe vremea
zeciuelii. Aceasta on. tribunal, nu poate servi de
temei pentru aducerea unei sentințe în fața lui
Dumnezeu și a oamenilor. Martorul a recunoscut
singur, că a pușcat și a omorît pe unul, nu e e-
chivoc ca el să vină să acuze aici, când el însuș e
acuzatul d-a fi stins viața unul om. E netăgăduită
ura, antipatia ce a fost aci la mijloc, drept acea
pe baza p. 6 §. 221 rog a nu s'admite martorul
la jurământ.

Același apărător privitor la ascultarea
geandarmilor ca *martori* a zis:

Dr. Stefan Pop: Pe baza mot. elor aduse
în cazurile mai dinainte rog a nu se admite la ju-
rământ, cu atât mai virtos că martorul singur recu-
noaște, că nu-și mai aduce aminte de cele întâmplate,
iar mărturisirea lui e cu atât mai mult lipsită de ve-
rosimilitate, pentru-că iată, drept exemplu, susține
că între împotrivorii a fost și moșneagul *Mihai*
Ban, care, precum vedeți, abea se poate ține pe
picioare, nu să mai atace el pe cineva și chiar pe
jandarmi.

Dar ce să mai lungim vorba.

Dăm raport amănunțit despre întregul
proces. Și nu credem să se găsească om cu
simț de dreptate care să nu deplângă soar-
tea nenorociților noștri frați din Șepreș,
cari după-ce că și-au pierdut părinți, frați și
fii în acel măcel fioros, ear după aceea li
s'au trimis și miliție pe cap, — acum mai
sunt și dați în judecată.

Și mai ști: poate să ajungă și —
osândiți!

**Relațiuni încordate între Ro-
mânia și Turcia.** Ziarul *Frankfurter*
Zeitung află din Constantinopol că se no-
tează o oare-care încordare între Turcia și
România, din cauza obstinată refuz al
Turciei de a satisface legitimele aspirații ale
Armânilor.

Consulatele românești sunt expuse, în
ultimul timp, la persecuții. Consulul român
din Ianina, este în neputință de a comu-
nica cu lumea externă, din cauza împiedî-
cării ce i-se face de către poliție.

Două inspectorii români ai școalelor din
Turcia, Tacid și Balamace, au sosit săptă-
mâna trecută la Ianina cu o scrisoare de
recomandăție a marelui vizir. După o scurtă
ședere, ei au fost arestați de către valiul
Osman Pașa, care a refuzat să citească scri-
soarea de recomandăție.

Au mai fost arestați următorii profes-
ori și notabili: Managdea, Togu Moraru,
Beca, G. Vasioși, Zisulea, At. și Dim. Zotu,
Ghiți, care au fost puși în lanțuri și duși
la carceră.

După opt zile de închisoare, mulțumită
repetatelor demersuri ale legațiunei române,
valiul îi puse pe toți în libertate, trimițând
sub escortă pe revizorii Tacid și Balamace
la Koritza, iar pe profesorii la Preveza.

Pricina pare a fi următoare:

De curînd două inspectorii ai școalelor ro-
mâne au fost trimiși cu învoirea Porții la Vo-
vusa, localitate situată la 30 de kilometri de
Ianina.

Cu această ocaziune, majoritatea populați-
unei aromânești a cerut ca preotul să citească li-
turgia în limba aromânească. Preotul a refu-
zat și au urmat d'aci încăierări.

Valiul Osman Pașa a învinovătit pe ins-
pectorii că au provocat desordine și a ordonat
ca ei să fie arestați

Legatiunea română a protestat și Poarta a
dat ordin ca inspectorii să fie puși în libertate
și chestiunea să se defere tribunalului.

Valiul stătea la îndoială d'a executa ordi-
nul, care mai apoi a fost repetat și executat.

Poarta a crezut că incidentul se aplanase
ast-fel, însă legațiunea română susține că ins-
pectorii au fost maltratați înainte d'a fi arestați,
și au fost conduși la închisoare ca niște crimi-
nali periculoși.

România face din nou vechea cerere d'a
se recunoaște în mod oficial națiunea aromâ-
nească, amenințând altfel cu ruperea raporturi-
lor diplomatice.

Luptele Polonilor...

Focul revoluției mai tare bântue în Po-
lonia rusească. Acolo începând cu ziua de
22 Ianuarie zi de zi au fost turburări, cioc-
niri între civili și miliție, omoruri politice,
așa că guvernul țarului s'a pas pe gânduri
și a fost silit să se gândiască la vindecarea
relelor. Polonii au luptat cu bărbăție pen-
tru drepturile ce le cere ori-ce om, să-și
poată folosi pretutindenea limba maicii lor,
să li-se dea întocmire aparte etc. Dela copii
și fetele de școală, cari încă au făcut greve,
până la cei mai sus puși bărbați Poloni, în
o falangă au luptat pentru drepturile nați-
unei lor...

Și rezultatul... un ucaz al țarului, care
îngăduie, dă oare cari reforme, că Polonii
în unele locuri pot să-și cumpere pămân-
turi și că 'n unele școli se poate propune
și polonește. Apoi s'au adus din nou ale-
gerile nemeșești.

Va se zică numai unele drepturi au
căpătat Polonii, de aceea ei duc mai de-
parte sfânta luptă pentru nație și dreptate.
Mișcarea revoluționară n'a încetat deci, căci
la ziua nașterii țarului o baie de sânge fu
în un oraș polon și și 'n celelalte părți ale
Poloniei au fost turburări.

— 17 Maiu.

Ufa. *Gubernatorul din Ufa, Socolovski, a căzut jertfă unui atentat. După o reprezentare de teatru în o grădină publică a fost rănit cu mai multe gloanțe de revolver. Făptuitorul s'a făcut nevăzut. Starea guvernatorului e foarte rea.*

Littau. In ziua nașterii țarinei *Alexandra* au fost mari turburări și demonstrații antidinastice. Un polițist a fost omorât.

Petersburg. Gorki într'o epistoală către un prieten al său spune, că în ținutul, unde a fost trimis, vecinic e posomorît. Nu se simte bine în Crim și ar dori să se întoarcă spre nord. El și-a cumpărat adevărat o mică moșioară lângă Petersburg. Poate să meargă în Rusia, unde vrea, afară de Petersburg. Cu sănătatea stă cu mult mai bine.

Alegere de vicșpan. Eri s'a ales, cu 340 voturi (contra 109 date lui Kovacsevics) vicșpan al Temișului Joanovits Sándor.

Alegeri congregaționale!

La alegerile suplimentare congregaționale întâmpiate Joul, au reușit:

Dr. N. Oncu, în Otlaca, și Sava Raicu, în Fârzava.

Nu-i guvern nou!

Se împlinesc deja patru luni de când țara stă fără guvern, fără ca până azi să se dea măcar cu socoteală când și cine are să alcătuiască noul guvern.

Se scrie numai din Budapesta că a sosit acolo baronul Burián, ministru comun de finanțe, care în numele M. Sale va vorbi cu mai mulți fruntași din partidele întovărite în privința celor ce sunt de făcut pentru a ieși din actuala stare încurcată.

Din sala tribunalului.

Procesul Șepreșenilor.

— Raport special. —

Arad, 17 Maiu 1905.

Inainte de amiază.

Punctul culminant al procesului s'a petrecut în ziua de azi cu ascultarea fibirăului *Csukay* și a fostului jude *Perv Florea Lica*, fără îndoială eroii dramei dela 7 Maiu 1903.

Ceea-ce se face d'aci înainte este pentru ca să se îplinească deplin toate formele, pentru noi cari am ascultat pertractarea de azi a întregit deplin conturile înfricoșatei vârsări de sânge din Șepreș. Ar fi a ne pune în eventual conflict cu paragraful legit dac'am cuteza a ne spune aci sincer impresiile. Ce putem face este însă să constatăm, ceea-ce a scos însuș pertractarea la suprafață: că fibirăul *Csukay*, fiind de față la alegere, s'a ascuns într'o a treia odaie și a lăsat conducerea unui om, ce abea poate fi răspunzător pentru faptele sale, că i-s'au adus mai de multe ori la cunoștința ilegalitățile, ce omul acesta săvârșește și atunci a zis, că el a predat conducerea și nu se poate amesteca; că s'au resprins fără motiv legal voturile partidei lui *Matea*, toate acestea ca să se forțeze alegerea lui

Perv Florea Lica, un țaran corupt, bețiv, dar «țanțos», cum a mărturisit *Rozvány*, conducătorul nefastei alegeri.

Poporul, indignat la vederea acestor mișeli, căci mișeli erau, a dat expresie într'o formă mai sgomotoasă nemulțămirii sale, erau însă treji, nearmați, nici băte n'aveau și operația cu dînsul afară a fost lăsată pe sergentul jandarmilor, un jidan cu numele *Guttmann*, care comandă focul împotriva oamenilor nearmați.

Cad seapte inși morți grămadă, 18 rămân schilaviți.

Și acum urmează restabilirea ordinii de drept, vătămata.

Ce se întâmplă?

Părinți, frați, orfanii, cari și-au pierdut pe ai lor, sunt trași pe banca acuzaților și vin acuzatorii, cine? jandarmii, cari au împușcat, *Csukay*, *Rozvány*, *Perv Florea Lica* și ceilalți complici, să mărturisească împotriva-le și să le ceară aspru pedeapsă.

Și cum mărturisesc aceștia?

Perv Florea Lica, omul fibirăului și al domnilor, mărturisește mai grav decât jandarmii împotriva fraților săi.

Acuzatul *Toma Petru* strigă către președinte:

— Ungur, Neamț, Jidan pe ori cine primesc de mărturie împotriva mea, numai pe omul acesta nu.

Csukay răspunde incurcat și-și recunoaște fără sfială abuzul.

După mai multe întrebări, ce i-le pune *Dr. Pop*, *Csukay* răspunde:

— Așa mă tratează aci dl avocat ca și când eu aș fi acuzat.

— Da, D-ta ar trebui să stai pe bancile acestea — replică *Dr. Pop*.

Care va fi pedeapsa tribunalului, nu se știe, pedepsiți sunt însă ei și până acum, când pe vreme de lucru, 45 de oameni săraci sunt siliți să stea cu săptămânile la tribunal, flămânzând ei în *Arad*, familia-le lor în *Șepreș*. Nu e aceasta destulă pedeapsă?

Dăm în cele mai la vale decursul mai departe:

Președintele: Urmează ascultarea martorului *Czárán Zoltán*.

Rozvány: E bolnav în Budapesta.

Președintele: *Roșca Mihai!*

Martorul *Roșca Mihai* intră în sală. A fost plăeș la sat. Vorbește împotriva acuzaților. Zice că acuzații au atacat pe geandarmii, au prins de baionetele lor. Părește pe *Mate Simion* care ar fi strigat: „nu mergem d'acii fără sânge“. Martorul are înfățișarea țaranului corupt, pervers. El asuprește vădit pe sătenii lui mai mult ca însuși jandarmii. Apără pe fibirău despre care zice că „s'a purtat cum trebuie“. Acuzații sunt scârbiți de prăpăditul acesta.

Dr. Stefan Pop: Nu ești d-ta în mânie cu *Matea Iosif*.

— Nu, n'am nimic cu el.

— Dar proces, pâră n'ai cu el?

— Ba am.

— N'ai mai avut un proces?

— Nu, dar am mai fost mărturie contra lui *Matea*. Judele *Matea* arată că omul acesta a fost martor împotriva lui și pe baza fasiunei lui a fost judecat, a reînviat apoi procesul și a fost achitat, dovedindu-se că *Roșca* a spus strimb. Se înfățișează apoi cu acuzații cari toți indignați strigă:

— Minte, minte!

Președintele-i îndrumă la ordine și-i face atenți că-i pedepsește.

Procurorul cere ca să se ia jurământul martorului.

Dr. Stefan Pop: On. tribunal! Martorul singur a recunoscut că e în proces cu acuzatul *Iosif Matea*, pentru bătae, pe de altă parte acest martor este una dintre cele mai nefericite figure ale satului, a fost plăeș și ca atare a fost cel mai mare corțeș alui *Perv*, ca să se susție și pe mai departe în slujbă. E firesc deci că fasiunea lui nu poate avea nici un preț și e cu totul lipsită de ori-ce verosimilitate.

Dr. Cornel Iancu: M'alătur la propunerea apărătorului coleg.

Președintele (după consfătuire): Tribunalul admite jurământul.

Apărătorii insinuă nulitate.

Martorul depune jurământul. Terminând către președinte:

— *Mi-e frică, că mă vor omori acum*

A urmat martorul *Iuon Perv* care fasioză în favorul acuzaților. I-se ia jurământul.

Al treilea martor e *Sallanszky György*, durar, ungar, care fasioză absolut în favorul acuzaților.

Președintele îi arată că la judele de instanță a vorbit cu totul altfel. El rămâne pe fasiunea de acum.

Procurorul: Nu cumva din frică nu acum să spun adevărul?

Martorul: Acesta e adevărul ce-l spun.

E cea mai însemnată mărturisire ce auzit până aci.

Procurorul cere să nu fie lăsat la jurământ.

Președintele (după consfătuire) Tribunalul mește jurământul.

Procurorul înștiințează nulitate.

Martorul depune jurământul.

(Pertractarea se suspendează pe 10 minute.)

Urmează *Csukay Gyula*, fibirăul *Chișineu*, de 43 ani, rom. cat. El a cerut alegerea.

Zice că a capătat câte-va zile în de alegere o cartă de corespondență în care i-s'a scris că să împartă cât mai în grâu între popor, altfel nu va fi bine.

Alegerea era acum hotărâtă și s'a dus la fața locului pentru că i era teamă de turburări, înștiințat fiind și de notar. Spune că miștit poporul. A întrebat pe *Rozvány* cum alegerea, *Rozvány* a zis că tocmai acum numără voturile. Mai tirziu *Rozvány* înșiși că alegerea e sfârșită și a eșit afară sărtească aceasta poporului. Atunci s'a produs un sgomot grozav. Nu peste mult a împușcaturile jandarmilor. A ieșit atunci și văzînd pe jandarmi că vreau să mă mai departe, cu toate că poporul era retragere, a strigat pe ei să nu mă puși. Și au încetat.

Recunoaște c'ar fi zis în vre-o stare alegerii că *Matea* are cu trei voturi mai mult dar nu că l-ar fi declarat ales.

Își aduce aminte că *Mihai Suciu* a venit cu plenipotență dar i-a spus că nu mai pot vota pentru-că-i sfârșită alegerea.

L-a provocat pe *Perv*, care era a să abzică. Acesta însă n'a vrut.

Procurorul: Nu-ți aduci aminte de strigăte ce s'au auzit din popor?

— Nu.

Dr. Stefan C. Pop: Ai cunoștință că *Floria* a fost de comital oprit de a putea vota pentru-că e bețiv.

— Am.

— Atunci de ce l-ai candidat?

— Pentru-că era popular în comună și pentru-că e om capabil.

— Ai cunoștință că a mai fost o alegere în 1902 cu *Perv Flore* și și aceasta a fost nimica pentru-că pira era că a fost ales și atunci nelegiurii?

— Am cunoștință.

— De ce n'ai condus D-ta actul acesta dacă ai fost de față?

— Dl apărător mă întreabă aici ca și eu aș fi acuzat.

Președintele: Fac atent pe martor că îndatorat a răspunde ceea-ce ar fi înspre răul.

Dr. Iancu: Ai zis, c'ai ieșit mai de multe ori afară între popor. Văzut-ai D-ta pe cine năvălind ori îmbulzindu-se spre jandarmi?

— Dacă a fost năvală, desigur a urmat apărarea.

Dr. Iancu: Nu sunt curios asupra părerii d-lui martor, rog să-mi răspundă la întrebare.

— N'am văzut.

Dr. Pop: Indestulit ești D-ta cu *Matea* jude?

— Nu sunt indestulit.

— De ce?

— La asta nu răspund, în mod privat și bucuros deslușiri.

cosuthiste, de unde și-a luat adio, prin
le-va lovituri eroice esercitate pe pelea
stului lor candidat de deputat, ca astfel
nu-i uite și să-și aducă aminte, să pof-
tească la proxima ocaziune să candideze
ari, căci ei așteaptă cu brațele deschise.

Vidi.

— Liturgia glagolitică, introdusă de epis-
copii și preoții rom. catolici din Dalmația și Istria,
nu e tolerată din partea actualului papă Piu X.,
care a citat la Roma pe episcopii Dalmației și
Istriei și li-a spus să pună capăt acestor abuzuri
și să se țină de limba latină la liturgie, nu de
limba slavonă vechiă introdusă de ei prin abuz.

— Nou avocat român. Vestim cu
deosebită plăcere, că dl Dr. Teodor Papp,
unul dintre cei mai simpatici tineri ai no-
ștri, a făcut la universitatea din Budapesta
cu deosebit succes cursura de avocat. D-sa
și va deschide cancelarie advocațională în Hăl-
magiu, fruntașa comună a comitatului Arad.

Felicităm pe noul avocat, dar în ace-
lasi timp felicităm și pe frații din Hălmagiu
care câștigă în d-sa nu numai un avocat
scusit, dar și un apărător inteligent și de-
rotat al intereselor obștești.

— Românii în străinătate. În salonul so-
cietății artiștilor francezi, deschis nu de mult
câte mulți admiratori un tablou al pictorului
român Costin Petrescu.

— Monumentul lui Alexandri. Pomenit-am
și noi în unul din numerele trecute, că în Iași
se ridică un monument pentru marele poet și
cântăreț al neamului românesc Vas. Alexandri;
inaugurarea, așa putea zice sfeștania, îi va fi în
14 Mai. Primăria Iașilor va bate din acest
prilej o monedă comemorativă. Pe o parte
avers) va fi statua marelui poet, pe cealaltă
parte (revers) cuvintele:

„Statua ridicată în Iași, la 22 Mai 1905 sub
domnia M. Sale regelui Carol I“.

Până la 25 Mai se poate căpăta o așa
medalia prin primăria orașului Iași.

— † Silviu Pop. Societatea aradană
română a pierdut pe cel mai desmierdat
tinar al ei: Silviu Pop, fost notar la tri-
bunalul din loc, care din cauza unei crude
boale trebuise să demisioneze de vre-o două
ani din slujbă și se retrăsese în liniștea dela
tară, a încetat din viață.

Cine dintre cei cari l-au cunoscut, nu-l

regretă? Era un suflet de elită, artist cu
temperament, caracter distins.

Despre trecerea lui din viață am pri-
mit următorul necrolog:

Pătrunși de durere anunțăm trecere din viață
a scumpului și neuitatului nostru frate, cumnat,
unchiu și nepot Silviu Pop, notar la tribunalul
reg. din Arad urmată după împărțirea cu sfîn-
tele taine în 21/5 Mai la 10 ore înainte a. m.
care cu exemplară rezignație creștinească și-a dat
sufletul nobil în mâinile creatorului; rămășițele pă-
mântești ale scumpului nostru se vor așeza spre
vecinică odihnă în cimiterul gr.-cat. român din
Giulița, la 4/17 Mai 11 o. n. a. m. Fie-ți som-
nul lin. *Giulița*, 3/16 Mai. Veturia Papp născ.
Popu, Silvia Selagian n. Popu, Victor Aurora,
Iancu Popu, surori și frați. Leonida, Veturia, Le-
ontina, Georgina, Flora Papp, Ambrosiu Crețiu și
familia, unchiu. George Papp, Silviu Selagianu,
cumnați. Zina, Sabina Georgina, Veturia, Silviu,
Delia Selagianu, văd. Ana Bușila și familia, mătușe.

Jelim împreună cu rudeniile, căror tri-
mitem sincere condolențe.

— Necrolog. Cu regret luăm la cunoștință,
că Ilie Dopp, inginer de comasare a murit Du-
minecă în 14 Mai n., a. c., la orele 4 dimineața,
în al 43-lea an al vieții sale. Fie-ți țărina ușoară!

— Mulțumită publică! Dl Petru Popovici
subjude la judecătoria reg. din M.-Radna a dă-
ruit pe seama fondului corului vocal rom. gr.-or.
din M.-Radna suma de 10 cor. Pentru fapta
aceasta maritimă primescă și pe aceasta
cale mulțumiri. *M.-Radna*, 1/14 Mai 1905. În
numele coriștilor: *Traian Givulescu*, învățător.

— Rectificare. Într'unul din numerii de
Duminecă trecuți scriind despre stările din M.-
Radna am pus pe lista celor păcătoși și pe
fruntașul țaran Nicolae Mili. Primim acum din
isvor demn de încredere informațiunea, că Ni-
colae Mili e om harnic și Român bun, care se
însușește pentru toate treburile românești. Ca
fior tinăr a fost pedepsit pentru bătaie, dar
aceasta s'a întâmplat acum 25—26 ani. Este citi-
torul bisericii și unul dintre cei mai inteligenți
țărani, care citește regulat două fol românești.

— Din Șilindia ni-se scrie: Bine voii a
comunica în prețuita foaie a D-voastră, că har-
nicul nostru învățător Liviu Dublea, deși de
curând a venit la noi, sub acest timp scurt
suntem foarte mulțumiți cu dânsul, așa în cât
pentru faptele de laudă nu-l știm răsplăti; la
sfintele sărbători a paștilor a stors bucuria oame-
nilor ce erau de față, prin conducerea alor 2
coruri, și anume, la utrenie cu școlarii pe 3
voci, iar la liturghie cu corul bărbătesc pe 4

voci de Secvens. Afară de aceea ne bucurăm
că învățătorul numai de scurtă vreme, încă și
în școală cu elevii își pune cele mai mari silințe
de învățatură, așa în cât în comuna noastră
Șilindia de mulți ani n'a mai fost așa lumină.

Unul din cei de față.

— Convocare. „Reuniunea română de în-
mormântare din Câmpeni“, conform §. 28 din
statute își va ține adunarea generală, Duminecă,
în 28 Mai st. n. a. c. la 3 ore p. m. în localul
școlii greco-orientale din loc, la care adunare
adunare să invite cu toată stima membrii bine-
voitorii reuniunii.

Obiectele: 1. Deschiderea adunării. 2. Ra-
portul general al comitetului. 3. Revidarea ra-
țiociniului de pe anul expirat. 4. Esprimarea
condolențelor pentru membrii repausați în anul
trecut. 5. Eventualele propuneri. 6. Inchiderea
adunării. *Câmpeni*, din ședința comitetului ținută
la 14 Mai st. n. 1905. *George M. Corcheș*, director.
Teodor Orlea, secretar.

— Madamoi Serah i-s'a urit de Arad. . .
De câte ori corzoul aradan gemea de lume, în
ușa prăvăliei de mode din palatul Elisa Fischer
se putea vedea o damă cu ochi arzători în culoarea
cărbului, cu trăsături foarte marcante, moletă
cu cele două fețe ale ei și cu lorgnetta, de
care par'avea totdeauna lipsă.

Îi ziceau madame Serah, pe când de fapt
o chema *Löwenberg Sarlota*: avea adoratori,
prietini, cumpărători, fiind-că, cum vă spun,
era proprietara unei prăvălii de mode, dar tocmai
de aceea avea și creditori.

Pân' s'ajungă la noi, în Arad, fusese în
Sătmar ca nevasta unui profesor de dans, băr-
batul nu peste mult înnebuni...

Femeea s'a mutat la *Beregszász*; de aici
alungată de creditori crezu, că găsește adăpost
în Miskolc, apoi în Sighetul Marmației; de
oare-ce însă nici când nu-l mergea prăvălia
bine, își luă de pretutindenea catrafusele.

În fine a venit și la Arad acum doi ani
și prăvălia îi aducea la început frumos venit.
Ea însă purta haine foarte scumpe și le schimba
de nenumărate ori, ducea o viață foarte costisi-
toare, așa că nu era teatru, ori mai bine zis
petrecere, la care să nu ia parte.

Partea ei în viața ei fusese foarte
parte. S'a înglodat în datorii și acum a plecat.

Niște cunoscuți ai ei, ce veneau din Siget,
au zis, c'au văzut pe o fată a ei la g. ra din
Siget.

Așa isprăvuri putea face — credem și sub
numele de *Löwinger Sarlota*...

— Au ajuns la polul pământului. O de-
peșă din San-Francisco aduce o veste aproape
de necrezut.

vin dela câmp într'adins, par'că mai de vreme,
ca să audă vesti de cătanie. Copiii, strânși pe
drum în așteptarea flăcăilor, se joacă prin șan-
țuri, și, din când în când, câte unul stă băț în
mijlocul drumului, și, strigând „vii“, îi face
pe toți să-și îndrepte ochii către capătul satu-
lui. Ear nevestele venind dela fântână se opresc
în porțiță și punând donițele jos, vorbesc multe
din ale satului; căci mulți se vor duce acum
în cătanie și multe rămân și tocmai d'aceia
satul are multe de spus, că gura satului sunt
femeile.

— Dar ce-o fi, de nu mai vin sorțarii,
Ileano? zise mamă-sa, apropiindu-se de poartă.

La început, Ileana se simți surprinsă, și
cea dintâi vorbă i-se necă, apoi par'c'o greu-
tate i-se luă după suflet.

— Trebuie să vie d'acum încolo, mamă.

Nu mai așteaptă Ileana mult, și văzu ivin-
du-se la răspântie căruțe, ce veniau una după
alta, încărcate cu flăcăi, cari în cântecele lor se
legănau într'o parte și 'ntralta.

— Iacă-i, Ileano, ei or fi?

Satul se puse în mișcare. Pela porți și pe
drum bărbați, femei și copii așteaptă, vorbind
care, ce crede. „Ion e luat...“ „Alexandru luat...“
„Ala nu e destul de spătos...“ „Pe Gheorghe
l-a luat...“ „Ala nu scapă...“ „Ala-l un flăcău și
jumătate...“

Ileana așteptase toată ziua așa de greu, și
acum... nu știu, îi părea, că prea au sosit de
vreme, prea fără de veste.

Căruțele se apropie tot mai mult, repede
de tot, prea repede!

Să stea să-l vadă... O să 'nțeleagă din o-
chii lui. Să stea... Unde?... Aicea?... Da, să-l
vadă, să-l cunoască după ochi.

Buzele-i tremură. Peptul i-se sbate ca de
spaimă, și, virându-și pe o parte și pe alta, pă-
rul supt cărpă, cată la lumea din prejur pe furis.
Să-l vadă... Îi vine greu să-l vadă, și lu-
mea să bage de seamă că ea-l vede.

Gândul prinse picioare, și 'n neștire se în-
dreaptă către pridvor.

— Un'te duci, Ileano?

— Mă duc să-mi' ieau cusătura, grăi ea,
tremurând, par'ar fi prins-o cu focul.

Se pomeni în odaia din față, lângă fereastră.
Cântecele și chiotele s'aud acum aproape și-l
cutremură toată ființa.

Cu ochii lacomi pătrunde căruța întâiu.
Unii cântă, așa par'că cuprinși d'o beție, iar alții
par posomorîți. I-a văzut pe toți, înmărmurită,
și, după ce-au trecut, a răsuflat odată din greu.

„Aici nu e“.

Trece a doua.

„Uite-l!... a trecut...“

Ochii ei se umplură de lacrimi...

„Era posomorît... Își îndreptase ochii că-
tre casă... Dar... era trist... L-a luat!“

Și totuși fierbea de dorul să știe, că nu l-a
luat...

„Dar nici așa... Cine-l mai zdravăn și mai
frumos, ca Gheorghe între flăcăi?“

În vremea aceasta, ochii ei nu mai vede ni-
mic deslușit în căruțele ce trec în urmă. Le
vede ca printr'o pânză, ca pe niște năluca, care
trec înainte și se opresc la cărciuma Satului.
Un copil aleargă cu zvonuri pe drum.

„Și pe nenea Stan l-a luat, și pe nenea
Gheorghe“, și mulți mai spunea el, alergând pe
la toți.

La numele lui Gheorghe, Ileana izbucni
într'un plâns deznădăduit...

Ieși pânditoare până'n pridvor. Mă-sa a-
lergase la cărciumă, dar ea nu putea să iasă
nici măcar la poartă, plânsă cum era.

Se frământă 'n pridvor și se trage 'nnă-
untru de câte-ori i-se pare, că cineva se uită
spre curtea lor.

Capu-i vâjâie în furtuna gândurilor, și în-
tre ele ca un fulger se deosebește un gând,
care-l seacă sufletul: „Gheorghe e luat“.

Și gândul acesta îi încurcă mințile tocmai,
fiind-că-l prea limpede.

„Sămănătorul“.

Romulus Ciofloc.

H A Z.

Intre prietini intimi.

— Ei, Ghiță, cum mergi cu sănătatea?

— Mulțumesc, bine. Medicul mi-a pres-
cris să nu mânânc, decât lapte o lună întreagă.

— Puțin lucru, ai răbdare. Eu am fost
nevoit să trăesc cu lapte aproape un an.

— Adevărat? Dar când? Unde erai?

— La doiță!...

Cucoana. Ce văd, Lino? Te gătești întoc-
mai ca și mine?

În ce stă atunci deosebirea dintră stăpână
și bucătăreană?

Bucătăreasa în gătitul bucatelor, cucoană.

În 17 Iunie, 1903 cu căpitanul norvegian Hausen și cu alți șase marinari plecaser Amudsen din Cristiania, ca să ajungă la polul magnetic al pământului. Acum telegrama amintită spune, că de fapt Amudsen a ajuns acolo; nu spune însă, cum?

— **Hymen.** D-soara Lucia *Măcinic* și dl Ioan *Pitariu* se vor cununa Sâmbătă 20 Maiu st. n. 1905, la orele 5 p. m., în biserica Catedrală gr.-or. rom. din Arad.

— **Din istoria unui proces de divorț.** Procesul a fost în Budapesta, unde au fost și persoanele încurcate în el.

O frumoasă doamnă din capitală, fără să știe cineva a ajuns despărțită de bărbatul său, deși ea în felul său era nevinovată.

Fericită trăise ea, fata unui moșier din provincie, cu el, un medic din Budapesta. Odată însă, după un an, bărbatul a găsit giuvaericele de mare preț printre rufele femeii... ea n'a spus, de unde vin! el a temut-o și-apoi procesul, în decursul căruia se mai aștepta numai, ca judecătoria mai înaltă să întărească sentința adusă.

Intr'aceea o minune...

Un detectiv vine într-o zi la doctor și-i spune, că în o prăvălie de giuvaericele din Váci-utca o femeie a fost prinsă furând un colan de mare preț și femeia spune, că e soția doctorului.

S'a dus acolo... s'au explicat: femeia a zis, că ea mânăta de o voință nevăzută, a furat toate giuvaericelele...

Dragostea veche a doctorului a izbucnit din nou; s'a împăcat cu neguțător și acum în un sanatoriu și contra *cleptomanei* (învățulul de a fura) își curează nevasta.

— **Mireasa părăsită.** În spitalul din Arad vreau doctorii să dea îndărăt vieții pe o fată, care a crezut în noaptea de Mercuri spre Jol, ca e mai bine să moară, decât să nu fie nevasta aceluia, pe care ea îl iubește.

În casa de sub nr. 12 Radnai-ut, *Simar Vilma*, servitoare de 24 ani, a băut leșie, fiindcă mirelui ei i-s'a urit de ea și a început să facă frumosul alteia.

La trei sferturi la zece s'a știut lucrul acesta la casa orașului de unde au și plecat la răfa locuitorii slujbașii polițienesci *Kumanoczky Zsigmond* cu doctorul *Tisch Mór*.

Fata d'abia mai putea vorbi. Pe masă era cartea de cumpărare, ale cărei pagini scrise deslușiau totul, își lua rămas bun dela mire:

Dragă Otto,

Mult noroc și fericire îți poftesc, dar liniște nu. Așa să-ți fie cele mai liniștite zile, cum mi-au fost mie aceste trei săptămâni.

Știu, vei râde, ce proastă sunt. Știu, că abia aștepti clipa să scapi de mine, ca să nu mai fiu, ca în liniște să poți umbla după cealaltă. Am văzut și știu totul: de ce faci asta cu mine?

Nu poftesc nimic dela tine, fii bun și vino cel puțin odată pe an la mormânt... D zeu să te binecuvinteze, te sărut de foarte multe ori

Vilma.

Ear pe masă era o epistolă adresată lui *Mercz Otto*, călăuz la căile ferate, *Erzsébet-u. 4.*

Trei ani și jumătate a purtat o adică *Mercz* cu vorba și în luna asta erau să se cunune. Logodiți erau; și-au cumpărat mobile, trusou ș. m. d. În timpul din urmă *Mercz* umbla însă după alta, ceea-ce *Vilmei* i-a căzut foarte greu. E puțină speranță de reînșănătoșare.

— **Anunț.** Recomandăm cu căldură atelierul de tâmplărie, sculptorie și strungărie al firmei *Ion Colirlă și fiul* din Oravița, în care se confecționează temple, strane, jefuri, chivoturi, răpizi și tot felul de utenzilii bisericesti cu prețuri moderate și pe lângă garanță desăvârșită.

— **Greva hoților.** În Rusia a încetat ori-ce muncă și deci nu trebuie să ne mirăm, dacă și hoții se pun în grevă. Să nu credeți că asta nu-l drept; nici-o lecuită de neadevăr nu spun vorbele de mai jos.

În multe orașe provinciale ale Rusiei sunt birouri hoțesti, unde oamenii bogați își asigură averea îndeosebi, când călătoresc. Poliția nu face nimic împotriva birourilor, fiindcă proprietarii o mituesc. Se vede, că acum poliția le cere prea mulți bani, fiindcă iată, ce plătate s'au putut citi în orașul *Wlodowa*:

„Noi suntem hoții orașului *Wlodowa*. Nu vom mai fura, fiindcă pe când până acum plățiam 50 procente poliției, acum ni-se cer 75. De aceea rugăm pe poliție, că dacă vrea să trăiască, să ia dela noi și mai departe 50 procente. De nu se îndeștește cu atât, nu va fi bine. *Societatea tâlharilor din orașul Wlodowa*“.

— **Duel pe tren.** Un duel destul de rar a fost în un tren de pe linia Canobel din America. *Edvard Calhoun* trăia foarte rău și ca rege al căilor ferate — ce era — prigonit pe directorul pomenitei linii ferate, fiindcă *Eltridge*, directorul adică omorâse în duel pe căpitanul *Dolofant*, prietinel lui *Calhoun*.

Zilele trecute s'au întâlnit amândoi pe trenul personal din Arcansas și cum s'au văzut, s'au salutat cu pușcători de revolver. *Calhoun* străbătut de trei gloanțe căzu mort la pământ.

— **Tragedia unei familii.** Familia *Hölzei* avea în *Berlin* fabrică de articole de fer, care însă în timpul din urmă mergea foarte rău. Nici familia nu trăia prea bine: bărbatul se certa neîncetat cu nevastă-sa.

Femeia de năcaz începu a arăta semne de nebunie. Așa într'una din zilele trecute s'a înveninat pe sine și cei trei copii, ce-i avea cu arsenic.

— **Vănatul fără bilet de vânat.** Judecătoria adm. a adus zilele trecute o hotărîre, ce e bine să se știe în cercuri mai largi: dacă cineva vânează fără ca să aibă la sine bilet de vânat, dacă nu vânează mai departe, când i-se cere biletul, cel mult poate fi amendat (pedepsit cu bani), dar nu i-se poate lua dreptul de a vâna mai departe.

Justiție.

Arad, 19 Maiu

§. **Intreită osândă la moarte întărită de Curie.** Primăvara trecută omorul feros din *Trappo* a avut încă tinea în terbere. Iar anul fruntaș *Iosif Borgovits* a fost omorît de niște ucigași plătiți de nevastă-sa.

Huszka András și soție-sa pentru 600 cor. l'au omorît. S'au ascuns în grajd, unde dormia de obicei *Borgovits*. Cu un revolver în timp de noapte a puscat de mai multe ori asupra capului aceluia și când văzură, că totuși mai e viață în el, cu o bătă i-a despicat scăfârliia capului. Nevastă-sa a stat în pragul tinzii, ear când a auzit, că mai trăește, a zis cătră ucigași:

— Acolo e funia dela vacă, sugrumați-l! Curtea cu jurați pe toți trei i-a osândit la moarte; Curia a întărit zilele trecute sentința asta.

§. **După șase ani...** Uciderea lui *Molnár Daniel*, brutalul din *Solnoc* produsese în vremea sa mare ferbere. Căutat-au în dreapta, în stânga, înzadar! Abia după șase ani în somn s'a trădat unul dintre ucigași.

Căci iată povestea: *Maros András* a făcut cunoștința la târgul de acum câte-va zile din *Losonț* cu proprietarul unei comediti și cu el a dormit în o odaie a unui birt. Somnul lui *Maros* a fost foarte neliniștit așa, că celalalt s'a pomenit și a auzit vorbele:

— Vai, vai! Vin jandarmii! Mă duc la spânzurătoare!

Infiricat a mers necunoscutul la birtaș, l'a sculat și amândoi au venit în odac să-l treziască pe cel ce se văita amar în somn. Pomenindu-l l'au întrebat, ce-a visat?

— Asta am spus-o eu în vis: doamne! D-zeule! Decî D-voastră știți tot.

S'atunci spuse, că el și *Bodnár Nagy András* sunt ucigașii lui *Molnár Daniel*. Jandarmeria i-a predat procuraturii.

Declarațiune*).

Pe dl Petru Angel, locuitor în Simand, zilele trecute fără să vreau și fără nici o convingere l-am vătămat în onoarea sa; ca să-mi repar ușuratică mea greșală, pe cale ziaristică îl rog de iertare declarând, că-mi retrag cuvintele și le declar vorbe de nimic și solemn mărturisesc, că-l cunosc de un om foarte de treabă și cinstit!

Simand, 16/V. 1905.

Jenő Kálmán

Modistărie română!

An onoare a atrage atențiunea damelor române din loc și provincie asupra

Atelierului de modă

ce l'am deschis în strada Déak-Ferencz Nr. 4 în care pun la dispoziția damelor române mare asortiment de pălării gata din Paris pentru dame și copile cu prețuri foarte modeste.

Primește și servese prompt și ieftin transformări și decorări a tot felul de pălării de dame pentru toate anotimpurile conform modelor celor mai nouă.

Cu stimă:

Agatia Ursu.

ECONOMIE.

Arad, 20 Maiu

Ce au să știe proprietarii de mașine de călcat. Art. de lege XIV din anul 1902 zice că proprietarul de mașine economice e dator să-și înscrie de membri la *Cassa regnicolară a lucrătorilor și slujilor economice* pe cheltuielile sale pe slujitorii dela mașine. Cel ce nu face așa, poartă urmăriile prescise de art. de lege XIV. §-ul 26 din anul 1902.

Stăpânul mașinei să-și înscrie lucrătorii și membrii extraordinari, cu taxă de 1 coroană după fiecare, la primărie. Se întâmplă însă, că stăpânii nu știe naște: cați și pe cine primește de lucrători la mașină; trebuie deci să plătească următoarele taxe în *Cassa regnicolară a lucrătorilor și slujilor economice*:

după o mașină de călcat mânăta	
cu mâna	3 coroane
după o mașină mânăta cu putere	
de cal	6 coroane
după o mașină mânăta cu aburi	12 coroane
după o tăetoare de șiscă	3 coroane
Vrând să-și asigure pe toți lucrătorii, să plătească următoarele taxe:	
cu mâna	5 coroane
după o mașină mânăta cu putere	
de cal	10 coroane
după o mașină mânăta cu aburi,	
dela 2 - 6 puteri de cal	18 coroane
după o mașină mânăta cu aburi,	
începând dela 7 puteri de cal	
în sus	22 coroane
după o tăetoare de șiscă	6 coroane

În taxele înșirate nu se înțeleg deloc mașinistul și lochistul. Primăria dă tuturor desușiri amănunțite.

Lucrările agricole în luna Maiu.

Unele semănături, cari nu s'au putut isprăvi în luna Aprilie, se continuă în această lună. Astfel se întâmplă chiar cu semănatul porumbului, deși această cereală trebuia semănată până la Sf. Gheorghe. Acelaș lucru se poate spune și despre meiul, fie semănat ca plantă de nutreț, fie semănat pentru semințele lui. Pentru semănatul acestor plante în clima țării noastre, se preferă luna lui Aprilie, fiindcă în luna Maiu, de multe ori timpul este prea secetos, și creșterea lor se face

* Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

CANCELARIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada *Atzél Péter* Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

procurorul, cere ca jurământul martorului să fie mai tirziu, după ce va fi încă nevoie să se lămurească.

Apărătorii s'alătură la propunerea procurorului.

Dr. Stefan Pop: Propun On. Tribunal, ca în reabilitare: adevărat e ori nu, că s'au rescris de ale partidei lui Matea, că s'au arătat aceste dlu fibirău, care era într'odăe dela cea a alegerii, fără să fi fost răbhat de incredere de față, să se asculte preotul Cornel Ursu și preotul Iosif Ursu și următorii înscrși pe lista prezentă.

Tribunalul se retrage pentru deliberare. După care, președintele enunță, că tribunalul susține propunerea apărătorului Dr. Pop. Se suspendă ședința pe după-amezi.

Dup'ameazi.

Pertractarea se deschide la 3 1/2. Martorul Silbereisz Béla, a cărui faimă intru toate spre binele acuzaților.

Doilea martor e Perv Florea Lica, cancelar jude al domnilor dela alegerea aceea. El nu se poate mai mizerabilă, îndată să n'ntelegi cu ce a binemeritat el dela domnilor. E adevărat tip al țaranului corupt, care n'are nimica sfânt. Acuzații s'au indignați și nu-și pot sufoca în gură pentru ce sunt mai de multe ori în ordine. Spune lucruri ce pân'aci nici un n'a spus împotriva acuzaților, că ar fi să mergem acasă după puști și să omolomni "să tăiem telefonul" lucruri ce s'au spus nici jandarmii. Povestește pe lung și denaturând evident faptele. Isprăvind ia

Apărătorul Ludovic Fazecaș (care substituește) cere să nu s'admită jurământul martorului, pentru că s'a constat, că e în pără, cu mulți acuzați.

Cornel Iancu: Rog a se absta dela jurământul martorului, a cărui mărturisiri sunt vădit lipsite de credibilitate. Părv Florea Lica e cauza mizericordiei. Pe bună cale d'nsul ar trebui să fie pe banca acuzaților și nu oamenii săi văzuți On. Tribunal, cum și-a închipuit zicând, că-i teamă să mărturisească, dela cea celor de acasă. Eu mă așteptam să mă d'nsul mărturisiri de jumătate dictată cu temere și ași putut vedea că d'nsul a spus mult decât ori care martor ascultat pân'aci, decât jandarmii, decât fibirăul Csukay, decât și decât toți ceilalți. Introducerea de deci să agraveze și mai mult efectul știrii sale. On. Tribunal! Fiind fasiunile cu totul noi, afirmațiunile, pe care s'au auzit nici jandarmii nici ceilalți cari s'au auzit acolo unde a fost Perv Florea, fiind cel mai interesat aici, fiind în dujmănie acuzații, pentru că aceștia de două ori au intrat în la alegeri de jude, rog a nu s'admită jurământul martorului.

Tribunalul se retrage.

Președintele declară că tribunalul respinge jurământul martorului.

Acuzații: (în cor). Nu primim! Nu primim! Președintele: Nici un cuvânt! Dacă nu sunteți mulțumiți apelați.

Apărătorii insinuă nulitate. Perv Florea Lica respinge jurământul.

Așa să-mi ajute Dumnezeu!

A — min! — strigă în cor acuzații.

Președintele-i îndrumă a doua oară la ordonare.

Apărătorii insinuă nulitate. Perv Florea Lica respinge jurământul.

Martorul Mihai Perr, învățător suspendat de Perv Florea Lica.

Este agravant pentru acuzați. Se silește pe învățătorul Sturdza. Numește pe d'nsul acuzați.

Ludovic Fazecaș: In ce relație ești D-ta cu Perv Florea?

— Mi-e frate.

Se știe că cu învățătorul Sturdza care-i

la pară rău, că-mi ești coleg și spuși ast-

Mathea-i spune:

— Ești dat afară din slujbă, d'aceea ți-i ciudă pe noi, că am făcut arătare la Conzistor încontra D-Tale.

Apărătorii cer să nu fie admis la jurământ pentru motivele, ce au subzistat față de Perv Lică și pentru-că e în pără cu acuzații.

Președintele (cătră martor): Ești în pără cu acuzații?

— Da.

— Pentru ce?

— M'au acuzat, e-am furat pari din gard.

Președintele (după consfătuire): Tribunalul admite jurământul.

Apărătorii insinuă nulitate. Martorul depune jurământul.

Următorul martor e Todor Ban. Vorbește în favorul acuzaților.

Președintele: De ce-au pușcat jandarmii? Nu știu domnule, bagseama fiind-că au fost mulți.

Unii dintre victime Suciu Petru a fost ginerele martorului, pe basa aceasta procurorul cere să nu fie admis la jurământ.

Tribunalul decide să-i ia jurământul. Martorul depune jurământul.

Urmează Todor Gabor.

Fasionează la fel cu Ban: favorabil pentru acuzați.

El întreabă președintele:

— Fost-a lipsă să puște geandarmii?

— N-a fost.

— De ce-au pușcat?

— Nu știu.

Tribunalul — la propunerea procurorului — nu admite jurământul lui Todor Gabor cea-ce produce impresie penibilă între acuzați.

Este singurul jurământ respins de tribunal.

Pertractarea de Juoi.

Întăiu s'a ascultat martorul Perv Todor Tulea, frate cu Perv Lica, asuprește pe acuzați.

I-s'a luat jurământul.

A doilea Ioan Babușău gonu, mărturisește în favorul acuzaților.

I-se ia jurământul.

Al treilea Vasile Ban, tot în favorul acuzaților.

Presă și cultura maghiară.

La cel mai înalt așezământ de știință din Ungaria, la Academie Kautz Gyula vorbind despre știința și cultura maghiară zice, că peste tot oameni adevărat culți nu-s în Ungaria, ori sunt foarte puțini, fiind-că Ungurul — zice el — dela fire n'are aplecare, lui îi lipsește setea după știință, că ei Ungurii în îngimfarea lor se feresc de ori-ce e străin și deoare-ce știința încă o fac străinii, ei merg mândri de capul lor. Și la asta e de vină și presa maghiară, cari propovducește șovinismul. Va să zică nici presa, nici foile maghiare nu-și implinesc adevărata menire.

Unde îi e deci, nene Bánffy, cultura superioară, în care vrei să contopești pe neînvațații Valachi, Slovaci, Nemți etc?

Războiul ruso-japonez.

Pe uscat.

Par-că tremură și cele două mari armate de infricoșata luptă pe mare, ce se va da. Nerăbdătorii așteaptă sfârșitul. Dar în tihnă și unii și alții se pregătesc pentru-că după lupta de pe mare să se mai înhațe odată. Scopul lui Linevici e să fie cu ori-ce preț Vladivostocul, ear Oyama — dacă ar fi să credem, ce-a zis fostul ministru japonez Ocuma, trebuie să alunge pe Ruși departe la deal și în Siberia, din care Japonezii încă să ocupe o parte, ca Rusia nici când să nu mai poată amenința interesele ei din Azia. Impărăția rusească trebuie să se mărginească la riul Amur, ca sub Nicolae I.

Pe mare.

Se aduce drept fapt sigur, că Nebogotov s'a unit cu Rosdestvenski. Cel din urmă s'a arătat până acum foarte bun comandant și prevăzător. Nu se știe, unde anume sunt ei acuma. Nici despre Togo nu se știe nimic.

A patra flotă rusă.

Petersburg. Foile din Kronstadt știu, că Birilev, comandantul flotei ruse, a dat în porunca de zi, că pe 14 Iunie să fie totul gata de plecare.

Rușii în Coreea.

Londra. «Daily Telegraph» capătă din Tokio știrea, că în partea de miază-noapte a Coreei Rușii lucră din răputeri. Patru miș au trecut riul Tumen. Avantgarda le e în Chilciu. Torpiloarele flotei din Vladivostoc au fost văzute prin felurite locuri ale țărului. Rușii au trimis ajutoare în golful Posiet.

— 19 Maiu.

Tokio. O boală lipicioasă bintuie în mare măsură între ostașii ruși. Zilnic mor 300 de inși. Boala amenință cu nimicire oastea rusă.

Rosdestvenski tare bolnav.

Paris. Corespondentul lui Echo de Paris știe din isvor sigur, că Rosdestvenski e foarte bolnav, că are paraliză mentală, slăbirea creierului. El va fi chemat îndărăt, deși el era singura speranță a marelui împărățel rusești. Birilev e urmașul.

Din comitate.

«Drapelul» dela 3/16 Mai scrie:

Eri s'a ținut Congregațiunea ordinară de primăvară a comitatului nostru, fiind cercetată de membri în număr neobicit de mare.

Di Thomici a atins în generalități situația în cercul Făgetului, creată prin faptul, că la ultimele alegeri au trebuit la poruncă mai înaltă să forțeze organele administrative alegerea unui candidat, pe care la alegerile premergătoare aceleiași organe politice l-au făcut de toate, numai „om de omenie... nu“!

Di Dr. Petru Cornean a arătat apoi în detaliu soarta învingătorilor dela Sasca, răsunarea organelor oficiale. Discursul acesta a fost viu aplaudat de numerosul auditor românesc. Peste tot ne-a atins plăcut văzând pe frații orăvițeni în număr așa frumos la Congregație. Mizeriile — campania activistă. Numai să nu scadă zelul!

Părintele Popovici dela Patași a făcut un expozeu al situațiunei deplorabile, în care a ajuns administrația comunală, a arătat cum crește neîncrederea poporului față de autoritățile publice.

UNGÂND.

Hotărât! Tot omul cu gândurile lui... și Ileana cu ale ei... Adecă cine o oprește pe ea să se gândească? — Nimeni.

Și cum se întâmplă că... rău se întâmplă și bine-ar fi să nu se întâmple, dar, vezi, când prea multe gânduri dau năvală în cap, atunci nimic nu s'alege limpede — și Ileana tocmai un gând limpede și isprăvit ar fi vrut. Și, earăși, multe gânduri limpezii sunt, dar multe din ele te turbuă, și tocmai acum două gânduri limpezii ca lumina ochilor o neliniștesc.

Sau îl iea pe Gheorghe cătană, sau nu.

„Îl iea... mi-l iea; nu-l iea... adecă de ce nu l'ar lua? Ce Gheorghe-i slut? Unde mai găsec ei domni, flăcău ca Ghiorghie!... Atât că o fi prea supțire la trup. Să-l amâne..., asta nu se poate... Tot mi-l iea odată și-o să mbătrânesc fată. O, mânca-te-ar ciuma de cătanie și pe voi domni, toți!“

Ileana, cu cusătura în mână, umblă într'una dela pridvor la poartă și îndărăt, și aruncă ochii pe drumul lung, ce duce în satul vecin și d'acolo într'un oraș depărtat, unde s'au dus flăcăii la sorți. Au plecat de pân'an ziuă, și ea aștepta ca pe ghimpă, și încă nici amiază nu e.

De seară... tocmai de seară au să vie; da, adecă ce-ar fi să văz acum căruțele la răspântie și s'auz chiote? Nu, asta nu se poate! Ba zău, adecă ce-ar fi?... Aș sta aici și l'aș căta pe Gheorghe în căruțe printre flăcăi. Și el s'ar uita încoace, ș'aș vedea eu ce-i în ochii lui... Ar plânge de bună seamă... așa... unui purcel, care rămă în șant.

și cum piere pe zi ce merge din popor conștiința domniei dreptului, precum și respectul de drept.

Desbaterea raportului vice-comitetului a fost mai netedă, nimeni n'a luat poziție contra, ci singuracii oratori au indigetat numai detalii, în cari sunt în drept să aștepte ameliorări. Material expozitiv a conținut numai incidentul dela Bozovici, care era să se pertracteze azi în fața Curții cu jurații din Timișoara și care s'a făcut nefăcut prin un arangement pacnic, despre ale cărui detalii știm precis numai, cât ne-a spus dl vice-comite.

Picanteria și-a ajuns apoi culmea la adresa comitatului Heves, pe care comitetul permanent nici n'a primit-o în întregime și nici n'a respins-o, ci a subțiat-o în o soluțiune ușoară de fraze, la care se potrivește vorba veche: Nici cu Turcul nici cu Neamțul.

Față de această propunere s'au ivit 2 contrapropuneri, una a baronului Bruckenthal, care a cerut eliminarea pasagiilor echivoce, alta a dlui Brediceanu, care a propus trecerea la ordinea zilei. Bine înțeles congregațiunea a primit propunerea comitetului permanent.

Dl Brediceanu a știut atinge coarde, a căror vibrație a fost foarte incomodă, ca să nu zicem: neplăcută, pentru dnii deputați guvernamentali ai acestui comitat. În deosebi dl Pattyánszky, fost apponyist și, strins astăiarnă cu nșă, prefăcut de dragul mandatului în . . . tiszaișt, acum aderent al adresei coalațiunii opoziționale, fără de a fi votat-o însă în dietă, a ținut să se explice-complice.

Pentru noi a fost de interes chestiunea mandatului deputatului Vasile Damian dela Baia-de-Criș, căci este știut, că în comisia de verificare a dietei, care cercetează acest mandat, este și dl Pattyánszky și chiar dsa s'a întrepus mai cu zel pentru cercetarea, într-o cât corespunde programul, cu care a fost ales dl Damian, recerintelor . . . patriotismului.

Evident, că situația dlui Pattyánszky nu a fost în Congregație așa ușoară ca în comisia dietală. Și din câte ne-a spus numai cu atât ne-am ales, că actele nu sunt încă încheiate. Dar se vor încheia actele și de-a vrea Dumnezeu ne vom mai întâlni și cu dl Pattyánszky.

Tot în chestia adresei a mai vorbit și dl Dr. Ioan Nedelcu dela Oravița arătând contrastul strident între practica constituțională dela noi și spiritul genuin constituțional, care ar trebui să transpire toate actele vieții publice.

În ședința de după masă a produs senzație chestia cunoscută a alegerii de notar la Bozovici, asupra căreia am revenit și noi de repeșite-ori. Comitetul permanent s'a întrepus pentru verificarea alegerii contestate. Au vorbit dnii Dr. St. Petrovici, Dr. C. Jurca și V. Thomici și s'a întâmplat lucrul caracteristic, că — deși a sprijinit

punctul de vedere al acestor oratori și fișcul comitatens, dl Arpád Sulyok, condus numai de postulările legalității — totuși a insistat aparatul oficial să se verifice alegerea, ceea-ce s'a și întâmplat.

La ce are trebuință dl vice-comite, cunoscut ca om loial și corect, de asemenea acte ale prepotenței birocratice, nu înțelegem. Știm însă, că aceste nu sunt apte a întări încrederea populațiunii în corectitatea și imparțialitatea organelor noastre administrative.

Drept pupază pe colac apoi a mai decis Congregația pe la sfârșit, când afară de aparatul oficial deabea mai era vre-o duzină de nefuncționari de față, să suspendeze Reprezentanta comunală din Bozovici din motiv, că nu voește să pertracteze cu notarul din pricină.

Mulțimea mare a obiectelor dela ordinea zilei, s'a absolvat conform propunerii comitetului permanent, fără desbatere. Paciența membrilor congregaționali se sfârșise și care de care căuta să ajungă la ale sale.

Ce trebuie să știe alegătorii!

Dacă vr'un alegător de mai înainte e lăsat afară din lista alegătorilor trebuie să fie încunoștiințat despre aceasta în scris.

Dar ori de l'au înștiințat, ori de nu, are drept să reclameze la cancelaria comunală din 5—15 Mai. Acelaș drept îl are și cel ce numai acum a primit dreptul de alegător de cumva e lăsat afară din listă.

Reclama se face în scris și trebuie adresată președintelui comisiei centrale.

Poate reclama și altcineva pentru un cunoscut, nu se cere să fi în persoană.

Dacă știm, că cineva pe nedrept e luat în listă, putem arăta asta și cere să se șteargă — iarăși în scris, tot din 5—15 Maiu și tot pe adresa președintelui comisiei centrale.

Dacă în chipul acesta e atăcat cineva, el se poate apăra împotriva atacului din 15—25 Maiu pe baza paragrafului 45. art. de lege XXXIII din 1874.

La astea li-se zice observări. Observări și reclamații nu trebuiesc făcute personal. Le poate face ori cine locuiește în acelaș cerc electoral.

Observările au a se da tot la antistia comunală, la președintele comisiei centrale, adresate către vicișpan.

NOUȚĂȚI

ARAD, 20 Mai

— Sf. Sinod al României. Lună s'a sesiunea ordinară a Sf. Sinod al României.

La ora 10 s'a oficiat un Te-Deum la polie, la care a asistat și dl M. Vlădescu, șeful de culte; apoi P. P. S. S. Lor, Mitropolit Episcop și Arhiepiscop s'au dus la Sinod, ministrul a dat citire Mesagiului regal de dere a sesiunii ordinare.

În urmă Sf. Sinod a început lucrul prezidenția I. P. S. Mitropolit Primat.

— Cununa sfortărilor electorale a kossuthiștilor din Chișineu. Mer

judecătoria cercuală din Chișineu a avut o pertractare de tot caraghioasă. Ca reminiscență a patriotismului kossuthișt, acuza ridicată contra candidatului de dat cu program kossuthișt, Jankovics mână de vânturile din Budapesta și fleșit de patriotism, se recomandase unii de Jidovi din Chișineu, cu dor de a dida cu program kossuthișt. Jidanii mai mari aderenți ai acestei idei de creditul necesar numitului candidat, cercela mai de aproape starea lui Jankovics conțând la «Geschäftul» cel gras, care avea din această întreprindere patrio-

Dar vai vouă, fiul lui Israel!

Rau v'ați fript! Pentru pânza «lui tricolor» sub steagul, care era luptat, și celelalte pregătiri cari v'au nu mai mult decât 3000 cor. au fost voiți să vă împacăți cu decisiul, adus de judecătoria, basat pe principatul «De unde nu-l, nici Dumnezeu cere». Jankovics dimpreună cu sora sa, adus din Budapesta și-a exprimat continu cea mai mare bunăvoință, de totul după comandă, se înțelege, și dacă îl vor permite împrejurările și ea va putea reuși altădată ca deputat în sineu.

Deși mânăși și înșelați în așteptările ditorii lui, între cari ce numără ca Dr. Lazar Zoard adv. Poitak, Klein, Ambrus și alții se văd totuși siliți să-și pînă la gară pe marele luptător

— „Tu ce stai la poartă, fată? îi zice mamă-sa din pridvor.

— Ia . . . mă uit să văz nu vine tata.

— Ei, dacă n'o veni, o să-l duci amiază în câmp, și pace. Hai lasă cusătura, și du-te adă o doniță cu apă.

Ileana pune cusătura pe stîlpul pridvorului, iea donița și pleacă.

— Da apa de pe fund ci-o faci? Tu par' c'ai căpiat, fată! Da vars'o 'n căldare! Ei, mamă Doamne!

— Apoi eu ziceam că n'o mai fi bună...

„Da, zău, par'c'am căpiat — își zicea Ileana, mergând spre fântână. D'apoi și mama e azi nu știu cum . . . că nu mai poți să-ți întri 'n voie“. Casa lor e aproape de marginea satului, și prin prejur nu e decât fântâna lui Pavel Dogariu — o fântână în laturea drumului și 'n fața casei Dogarului, ear peste drum e cărciuma Saftului.

Mergând către fântână, Ileana ades se uită 'ndărăt, afar' din sat, își plimbă ochii pe drum pela cotitură, apoi până 'n satul vecin, și d'acici apoi își închipuește un drum mai mare, mai frumos, care duce la oraș; și pe acest drum căruțe de tot felul, în care vin flăcăi din toate satele, și dela ei.

Florica Dogarului tocmai scoate apă. Și Gheorge e tot al Dogarului, și tocmai asta o neliniștește pe Ileana; nu adevă că i-ar părea rău, ba chiar îi pare bine pe de-o parte că se 'ntâlnește cu sora lui Gheorghe. Știe ea Florica ce-l între ei, dar vezi tocmai asta-i pricina, că ea nu poate să o 'ntrebe nimic de Gheorghe.

Florica tocmai vrea să tragă de funie când aude de-odată:

— Ho!

Fata 'ncepe să rîză, apoi amândouă se pun să tragă donița 'n sus, și Ileana trage . . . adevă de ce n'ar trage, ba încă-l pare bine că poate ajuta Floricii să scoată apă din fântâna Dogarului, că-l adâncă, și roata se 'nvârtește greu. Și-apoi și Gheorghe de câte ori nu i-a scos ei apă, ș'acum . . . de ce n'ar scoate și ea pentru sora lui Gheorghe? Ș'apoi și lui i-o fi sete, când o veni!

După ce-au scos amândouă apă, au rămas răzimate de fântână, întrebându-se, ce-au mai auzit, ce mai spune lumea, care ce a lucrat astăzi, și așa, cu una cu alta, au dus vorba de parte, dar la Gheorghe n'a putut-o Ileana duce. Ba adevă la drept vorbind, Ileana numai de Gheorghe i-a vorbit, dar pustia aceia de Florica nu pricepea. A 'ntrebat-o că ce mai fac boii — boii lui Gheorghe — că o să vie ploaia și caru-i în mijlocul curții — carul tot al lui Gheorge — că astăzi tată-său — Dogaru — s'a dus singur la coasă, — fără Gheorghe. Târziu de tot i-a spus și Florica că așteaptă mereu pe Gheorge să sosească.

— Dar când o să sosească, Florico?

— Mai pe seară.

Ileana ar mai fi avut multe de spus, dar par'că amuțise; și, numai când Florica a pus mâna pe doniță, ca să plece, atunci a băgat de seamă, că a 'ntârziat.

— M'o fi așteptând mama, zise ea depăr-tându-se, și eu stau de vorbă. . . . .

După amiază Ileana a cusut mereu; e drept, că tot la mânăcă cămăși și aceeași floare; dar adevă cine-ar putea ea n'a lucrat? Nu stă ea de azi dimineață cusătura 'n mână? Doar mă-sa ar putea de seamă că prea e cusătura puțină de azi.

„Dar ea de ce m'a trimis, când de colo?“ Ba la apă, ba la cărciumă, ba la amiază, apoi spală vasele, și-apoi azi dimineață prea i-e bine, o doare și capul; ș'apoi, vorbind, are și ea gândurile ei. Ba zău, putea-o opri pe ea să se gândească?

Așteaptă. Știe ea pe cine. Mă-sa și tocmai asta-i pricina că nu trebuie să de seamă că așteaptă.

Așa... vorbe au fost între ea și mama lui Gheorghe, dar Ileana a avut vorbe cu Gheorghe — vorbe de dragoste dragul lui acum ar vrea să se rosească soarele d'odată peste dealul despre care se facă mai repede seară.

Acum Ileana se uită prin prejur și s'aude umblând prin casă.

„Dela amiază nu m'am mai mișcat ia să merg la poartă“.

Și, când trece prin dreptul fântânei, pare, c'aude gura mă-sii din casă: „Ce fată?“ „Ia, să văd de vine tata“, zău, gând, oprindu-se puțin. Ear, când înțelesese fost o părere, plecă înainte.

Obrajii ei sunt îmbujorați de soare și numai de doi stânjenti d'acum lului și căldura s'a mai potolit, ear deșteaptă tot mai mult din amorțea

greutate, așa recolta poate să fie com-
isă cu totul.

Mohorul sau piringul. Dacă această plantă
nu s'a putut semăna în Aprilie, se sea-
na în această lună prin împrăștiere, la hectar
seamnă până la 40 kgr. de sămânță, după
ce locul se grăpează ușor și după aceea
se plugește, ca cositul să se poată face mai bine.

De multe ori mohorul se poate amesteca cu
fânul în acest caz putem căpăta un nutreț
sau uscat, mai mult și mai bun pentru
vitele de muncă, cași de lapte. Când vitele
pesc la munca câmpului și nu este timp a
se să pască, se cosește mohorul și se dă
care este o bună hrană pentru vite și în
timp răcoritoare. Unii agricultori mai cu
pentru hrana vitelor cultivă sorgul sau mă-
 în amestec cu mohor și chiar cu meu,
ca nutrețul să fie mai bun, fie verde, fie

Nutrețul de sorg, neamestecat cu mohor sau
meu, se dă mai cu seamă bivoliilor și mai
celorlalte animale rumegătoare, din cauză
cest nutreț le strepezește dinții. Acest rău al
nutrețului de sorg se pierde când sămânța de
sorg se amestecă cu sămânța de
meu și de meu.

Cea mai bună sămânță este porumb alb,
dintre de cal. Într'un pământ bun, porum-
bă verde poate să producă la hectar
până la 100 kgr. și chiar mai mult; această can-
titate de nutreț se poate socoti aproape cu 20 de
kgr. fân uscat și de calitate bună. Porum-
bă pentru prima dată, dacă semănatul s'a făcut
în Aprilie. În loc de a se face prima săpă-
tură, este mai bine a lăsa grăpa, această
lucrare este mai economică, și ajută mai mult la
creșterea porumbului. Dacă porumbul nu se gră-
pează atunci se sapă când are 3—4 foite. Când
porumbul este sămănat în rânduri, săpatul se
face cu prășitoarea mecanică. Tot ca po-
rumbul se sapă cartofii, sfecla, fasolea, cași alte
prășitoare, chiar dacă timpul ar fi secetos,
în acest caz se împiedecă evaporarea apei
de suprafața pământului și semănăturile pot să
crească mai bine.

Hrișca sau grâul negru. Această plantă se
semăna mai mult în Moldova. Pământul în care
se semăna mai bine, este pământul mai ușor și arat
de 2 ori. Hrișca se seamănă prin arun-
dă, semănând la hectar 60—80 litri.

După semănat, locul se grăpează ușor, ca
să nu se îngroape prea adânc în pământ.
La începutul acestei luni se poate semăna
de primăvară, dacă nu s'a putut semăna
în Aprilie.

Seceratul rapiței de toamnă. Când timpul
e bun la creșterea acestei plante oleioase, se
recolta pe la 25 ale acestei luni. Când rapi-
ța e coapt, trunchiulețul cași foile devin gal-
ben, iar semințele în tecă sunt negre.

Seceratul se face cu secerea sau cu coasa
de cătă. După ce s'a secerat, este mai bine
se treacă pe loc, ca să nu se facă risipă.
Seceratul, se vântură de 2—3 ori, ca să se
se bine de orice murdărie și după aceea se
se la magazie, unde se păstrează. Este bine,
se poate, cu rapița să se vândă îndată ce
se secerat, fiindcă în acest caz agricultorul este
de câștigat. Rapița poate să producă până la
100 litri la hectar. Semințele se întrebun-
tează la fabricarea uleiului, turtele, ce rămân
la fabricarea uleiului, se întrebunțează la hrana
de lapte, iar paiele se întrebunțează mai mult
ca foc.

Cositul lucernei și al trifoiului. Când aceste
plante de nutreț au înflorit, se cosește, ca să pu-
tească un nutreț ca cantitate și calitate. Co-
sirea se face cu coasa sau cu mașina de cosit.
Când se cosește, se lasă să se usuce bine, și după
ce fânul se strânge și se face căpițe. Ca foile
de trunchiulețe să nu cadă, strânsul fânului
se face și trifoiu se face mai mult spre seară,
când vremea până ce nu s'a ridicat de pe fân
ceva rouă, ca foile să rămâie pe trunchiu-
lețe. În acest caz fânul de lucernă și tri-
foiu este mai hrănitor. Când căpițele de fân se

fac acasă, trebuie să se puie pe pământ un aș-
ternut gros de paie ca de 50—60 cm., sau de
alte plante uscate și pe acest așternut să se faci
căpițe. Dacă se fac mai multe căpițe, trebuie fă-
cute mai departe unele de altele; căci la caz
când la una i s'ar da foc de oameni răi făcători,
celelalte să fie mai adăpostite. E bine, ca după
ce fânul s'a așezat în căpițe, să se acopere vâr-
ful cu paie, ca fânul să se păstreze mai bine.
Dacă voim să avem sămânță de lucernă, această
lucrare se face, când cosim lucerna pentru a
doua oară, în acest caz se lasă, ca sămânța să
se coacă bine, și după aceea se cosește lucerna,
având în vedere, ca printre lucernă în cazul de
față, să nu fie alte ierburi străine. La trifoiu să-
mânța se capătă la prima coasă, de oarece tri-
foiu se cosește odată ca fân și odată și otavă.

Făcerea ogoarelor. După ce rapița s'a strins
de pe câmp, locul se face ogor pentru semănatul
grâului de toamnă, această lucrare se face și la
alte locuri, destinate de a se semăna cu grâu
sau cu rapiță. Arătura trebuie făcută, cât se poate
de adânc, ca înmulțirea microbilor ce asimilează
azotul din atmosferă, de care grâul are trebu-
ință ca să poată să crească, să se poată face cât
mai mult.

În grădina de pomi. Trebuie căutat, ca să
nu fie omizi, și dacă timpul este prea secetos,
pomii trebuie udați. În această lună, dacă se
întâmplă să fie ploioasă, pe pomii roditori se pră-
sesc o mulțime de purci, din această cauză ved-
dem șirul de furnici urcând și coborând pe tul-
pina pomilor.

Pentru a stărpi purcii, ca și furnicele, se
poate întrebunța doctoria următoare: Se ia 2
litri leșie de tutun, 2 kgr. săpun negru, ce se di-
solvă în puțină apă caldă, apoi se amestecă
cu leșie de tutun și acest amestec se toarnă într'o
sută (100) litri apă, cu care se stropesc foile și
tulpina pomilor. Astfel se stărpesc purcii și fur-
nicele.

Cultura în vie. Dacă în vie a crescut bu-
rueni, trebuie să se sădă, căci din cauza multor bu-
rueni lăstarii cei tineri se pot îmbolnăvi de tă-
ciune. Această lucrare trebuie făcută până la 21
Maiu st. v. În școala de viță altoită, dacă lă-
starii au crescut de 5—10 cm., se stropesc cu
piatră vânăta. Aceasta se face din 1/2 kilogram
var nestins, 750 grame piatră vânăta și 100 litri
de apă.

Piatra vânăta se disolvă (topește) în 10 li-
tri de apă: varul se stinge în 10 litri apă. Acum,
în cei 80 litri de apă, ce-a mai rămas, se ames-
tecă bine atât varul stins, cât și piatra vânăta.

Acest amestec se lasă să stea o zi și după
aceia se începe stropirea cu pulverizatorul.

Stropirea se face atât în școala de viță, cât
și la via bătrână.

Albinele. Stupii slabi se mută în locurile
celor mai puternici, această lucrare se face pe
un timp frumos și dimineața pe la ora 10, când
cele mai multe albine sunt duse afară la câmp,
și mutarea se face numai la stupii, cari au ace-
laș fel de coșnițe.

Roiitul. Roiitul se face în Maiu și Iunie dela
ora 10—4 după amiază. De aceea agricultorul tre-
buie să supravegheze bine, cât ține timpul roi-
tului, ca roiul să nu fugă. Coșnița, în care se
prinde roiul, trebuie să fie cât se poate de cu-
rată și unsă cu mătăcină (melisă). Roiitul este
natural și artificial, acest din urmă se pare a fi
mai economic, fiindcă se poate face după vo-
ința agriculturului.

Creșterea gândacilor de mătase. Într'o creș-
tere regulată trebuie să fie 2 rânduri de duzi,
așa că în fiecare rând foile să se poată întrebun-
ința la creșterea gândacilor, numai dela câte un
rând de dud. Odaia, în care se cresc să fie cât
se poate de curată și mare.

Gândacii trec prin 5 vârste, în care timp
trebuie să se hrăniți cu foi de dud alb, ca cele
mai bune, primeniți și rășiți, ca să poată crește
mai bine. Căldura, ce trebuie păstrată în odaia
în care cresc gândacii, trebuie să fie de 19—20
grade cent. grade. Paturile sau lăvițele, pe cari
se cresc gândacii, trebuie să fie acoperite cu
hârtie sau cu o pânză curată.

Vitele de muncă. Vitelor de muncă li-se dă
ca hrană nutrețuri verzi, ca lucernă, trifoiu, mă-
zărliche și altele. Lucerna și trifoiul, după ce s'a
cosit, se lasă în bătaia soarelui 24 de ore și după
aceia se dă vitelor; pe când celelalte nutrețuri
verzi, se dau îndată, ce s'a cosit. Când vitele se
întrebunțează la facerea ogoarelor, iarba pe care
o pasc nu este destul de hrănitoare, de aceea
trebuie să li se dea și nutrețuri verzi. Astfel de
nutrețuri se dau și vacilor de lapte.

Pășunile muntoase. În părțile muntoase ale
țării, atât pe vârful munților, cât și pe poale sunt
pășuni hrănitoare, unde pot să pască vitele cași
oile, dela începutul acestei luni și până aproape
de sfârșitul lui August, când timpul începe a
se răci.

Oile. În această lună cam pe la sfârșit, dacă
căldurile sunt mari, oile se tund, lâna dela oaie
poate să fie dela 2—4 kilograme. În alte țări,
înainte de a se tunde oile se scald în apă cur-
gătoare sau în anumite sghiaburi de piatră sau
de lemn, de 2 sau chiar 3 ori, ca lâna la tuns
să fie cât se poate de curată.

V. S. Moga.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 19 Maiu. —

Incheierea la 12 ore:

Griul pe Maiu (100 clgr.)	17.90—17.92
Cucuruz pe Maiu	15.34—15.36
Cucuruz pe Iulie	14.68—14.70
Griul pe Octombrie	16.46—16.48
Secară pe Octombrie	13.36—13.38
Orz pe Octombrie	11.52—11.54

Incheierea la 5 ore:

Griul pe Maiu 1905	17.86—17.88
Cucuruz pe Maiu	15.26—15.28
Cucuruz pe Iulie	14.60—14.62
Griul pe Octombrie	16.36—16.38
Secară pe "	13.26—13.28
Ovăs pe Octombrie	11.48—11.50
Secară pe Octombrie	11.16—11.18

Piața din Arad.

S'au vândut: (100 klg.)	
580—650 măști metrice grâu cor.	17.00—17.40
320—340 " " cucuruz "	15.10—15.30
Semnare nominală: secară:	14.08—14.70
" " orz:	14.60—14.80
" " ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
1200—1400 măști metrice grâu cor.	8.40—8.60
500—600 " " cucuruz "	7.50—7.55
Semnare nominală: secară	7.40—7.50
" " orz:	7.30—7.40
" " ovăs:	6.80—6.90

Bursa de bucate din Timișoara.

Griul: 79—100 klg.	Cor. 16.75—16.80
" 80— " "	" 16.80—17.05
Secară: 100 "	" 13.80—13.90
Orz: " "	" 13.70—13.80
Ovăs mercantil 100 klg.	" 13.70—13.80
" cernut " "	" 13.50—13.60
Cucuruz vechiu " "	" . . . . .
" nou " "	" 14.80—15.00

Tirgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei pă-
rechea în greutate peste 400 chlg. 130—131
fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300
—400 chlg. — fil.; tineri grei în greutate peste
320 chlg. 139—141 fil.; Calitate sîrbească: grei,
părechea peste 260 klg. 139—140 fil.; mijlocii
părechea 240—260 chlg. greutate 137—138 fil.
Ușori până la 240 kgr. 136—137 fil.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Dlul I. Bi. Anunțul obicinuit s'a făcut.

Rodactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George N. Ichin.

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o

==== LEICHTNER și FLEISCHER. ====

o o o ARAD, Szabad-ăgtér 17. — PÉCS. Király u. 1 o o o

Atelier pentru fabricarea de trăsuri
 Temesvár-Gyárváros,
 Hárton király-utca.

Recomandă publicului tot felul de **trăsuri nouă**
 precum și: **pregătirea de rețele pentru nisip, fetoni și care**
cu prețuri foarte estime.
Trăsuri vechi se repară imediat și estin.

SORS
 Péter

Candidat de avocat

poate afla aplicare imediată în cancelaria
 avocatului Dr. Ioan Suciu, în Arad

DOCTORUL ALEX. M. PO

specialist în medicina internă;
 consultă zilnic dela 8—12 a.m.
 și dela 3—6 p. m. — în

BAILE HERCULAN
 (HERCULESFURDÓ)

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvăerģiu.

ARAD, Piața Libertății
 lângă edificiul teatrului vechiu.
 Aur și argint călcat cumpără p. p.
 cel mai mare de zi, ori schimbă pe
 alte obiecte de aur și argint

Află imediat
 aplicare — **Doi culegători tipografii.**

Reflectanții, în scrisorile lor să anunțe unde au
 mai lucrat și ziua când pot intra în serviciu. — A se adresa la adminis-
 ziarului * * „Tribun

AVIS!

Băile de sare și iod dela „Albele“, situate lângă MERCUREA
 gara Szerdahely Sossfürdő

(Comitatul Sibului. — 4 klm. dela Mercurea.)

se deschid în 15 Maiu.

Procedura (mijlocul) **de cură**: băi reci salice în basină, băi calde de vană, băi de glod,
 cură de lapte și zăr și cură de ape minerale pentru beut.

Analisa chimică despre conținutul apelor minerale dela baia sărată dela „Albele“ a stabilit-o în anul 1902 comisiunea
 de analiză chimică de stat dela universitatea din Cluj, prin d. Dr. Rudol. Fabini, prof. de chimie reg. ung. în Cluj

In 1000 gr. conținut:		
Acid siliceic (Se O 2)	0.0121	gr.
Fer oxidat (F O)	0.0265	„
Aluminium oxid. (Al O 3)	0.0017	„
Calcium oxid. (var) (Ca O)	0.1383	„
Magnesium oxid. (My O)	0.4477	„
Amonium (amoniac) (N H 4)	0.0328	„
Natr. chlorhid (sare) (Na Cl)	34.1150	„
Natrium (Na)	13.4419	„
Chlor (Cl)	22.7320	„
Jod (J)	0.01238	„
Cărbuni de oxid. (C O 2)	0.1602	„
Acid boric și acid de pucoasă in o o o cantitate mai mică.	o o o	o o o

Judicațiuni: Aceste băi sunt a se recomanda cu deosebire la următoarele boale și se
 pot întrebuița cu bun succes la boale cronice, reumatice și artritice; scrofulosă, a-
 nemie, diferite boale de nervi, morburi de piele cronice, sifilitice învechite, hipertro-
 fia ficatului și a splinei, excudat și conglomerat septice, rachită, etc.; în deosebi au
 aceste băi eminent efect vindecător la diferite boale femeiești ca: fluorul alb, me-
 trită cronică indometrită, scurgeri, etc., precum și resorpțiunea exudatelor după pleu-
 rită (aprinderea pielii coastei) chatar chronic de stomac, bronchi și mațe, precum
 și chatar de beșică și mărește poftaede mâncare la reconvașenții și pacienții slăbiți.

Ca ape minerale de beut: pe lângă apa din isvorul local mineral dela „Albele“, le stă
 la dispoziție doritorilor apă de: Căciulata (Călimănești, România), Karlsbad, Apă
 amară de Buda, Ghiesshübler, Gleichenberger, Répáthi, Előpatak, Borszék, Dacia
 și Borhegy — toate cu prețuri moderate.

Basinele, pe lângă canalele naturale interne care importează și exportează, apa își
 mai are scurgere pe canalul extern din suprafață, deosebit de aceasta, să mai reîn-
 noiește în fie-care an înaintea deschiderii prin scoaterea apei până în fundament, sub controla protopresbiteriului
 evang. din Mercurea. **Băile sunt provăzute cu gară de tren proprie, de tot aproape.**

La băi sosește trenul zilnic de către Sibiu la orele 6 și la 11 a. m., și la 7.20 p. m. **Ciculație postală zilnică.**
 „ Alvinez „ 3.21 „ 9 „ 5.17 „

Un omnibus circula zilnic de două-ori între Mercurea și aceste băi, și pleacă din Mercurea la orele 9 1/2 a. m. și la 2 1/2 p. m.
 Taxa de persoană tour și retour e 40 bani — iar pentru copii jumătate.

Taxa pentru scaldă: Bae rece în basină 20 bani. Bae caldă de vană 80 bani. Copiil plătesc pe jumătate.

— Restaurant aranjat modern. — Beuturi alese. — Bucătărie excelentă. — Prețuri solide. —

Odai mobilate la băi se pot căpăta cu următoarele prețuri: din 15 Maiu până în 15 Iunie cu 16—24 cor. lunar;
 din 15 Iunie până în 15 August, cu 24—32 cor. lunar; din 15 August până în 15 Septembrie cu 16—24 cor. lunar.

Serviciu și albituri de pat, cu 6 cor. lunar mai mult.

Doritorii, să binevoiască a se grăbi cu angajarea odailor, pentru-ca ast-fel să le poată avea la dispoziție când doresc.

Alte informațiuni, se pot cere dela arândatorul Ilie Floașiu. —

Direcțiunea Băilor.